

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE VERONIKY PROKOPCOVÉ

Zkoumání keltské tradice: magie, mytologie a uzdravování

Bezesporným kladem práce Veroniky Prokopcové je osobní zaujetí tématem, jeho velmi přesné vymezení, logická osnova a bezchybná formální úprava. K tomu je třeba připočíst dobrou stylistickou úroveň bez gramatických chyb.

S obsahovou stránkou však vyvstávají vážné otázky. Autorka se rozhodla prozkoumat duchovní dědictví zaniklé civilizace s přesvědčením, že kromě římských záznamů a poznatků archeologie a historie se „*rané keltské tradice dochovaly až do středověku a některé až do tohoto století relativně v nezměněné podobě*“ (str. 6). Na tom také založila svoji metodu, kterou lze vyjádřit jako kombinaci odborné (a populárně odborné) literatury se „*zástupci alternativnějších knih, které pojednávají o keltské tradici z jiného pohledu a dobře doplňují tematický obsah ... práce*“ (str. 7). Je dobře, že autorka vnímá rozdíly v záplavě současné keltské literatury, ale vzhledem k tomu, že se jedná o metodiku práce, uvítal bych přesnější charakteristiku druhé doplňující skupiny zdrojů. Co má autorka přesně na mysli, když část svých zdrojů charakterizuje jako alternativnější (vůči čemu, komu?), které pojednávají o keltské tradice z jiného (jakého?) pohledu? Z práce postupně vyplývá, že jde o produkci z okruhu novodobého keltského, případně New Age hnutí. To je naprosto v pořádku, ale pak by měla autorka tento alternativní úhel pohledu přesně vymezit a pokusit se jej obhájit jako relevantní zdroj našich informací o Keltech, případně jasně formulovat, jak k těmto informacím přistupuje a jak s nimi hodlá v práci zacházet. Navíc takto vytyčenou metodiku příliš nedodržuje, protože první skupina zdrojů odborné literatury je v její práci značně zanedbaná. Je jasné, že na bakalářskou práci nelze klást nároky práce diplomové, ale přeci jen si myslím, že tak základní práce jako Mauduit: *Keltové*, Waldhauser: *Encyklopedie Keltů v Čechách* (která představuje zatím nejúplnější kompendium poznatků o Keltech na našem území) nebo nejnověji Bouzek: *Keltové našich zemí v evropském kontextu* by neměly unikat její pozornosti. Také je překvapující, že se v práci o keltské mytologii obešla bez zásadní sbírky keltských mýtů *Mabinogi* (přeložené i do češtiny). Zkrátka to, co spolehlivě víme o duchovní kultuře Keltů, je natolik řídké, že každá významnější odborná publikace (alespoň z domácí produkce) je pro závěrečnou práci o Keltech důležitá a neopominutelná. Těchto děl rozhodně není tolik, aby svým množstvím překračovaly možnosti bakalářské práce. Tedy, místo aby autorka ve své práci doplnila odbornou produkci o alternativnější zdroje informací (jak slibuje v úvodu), spíše značnou část odborné literatury touto alternativní produkcí nahrazuje.

Od toho se odvíjí celá řada problematických tvrzení, které autorka jen mimoděk zmiňuje jako fakta, aniž by si uvědomovala závažnost takových tvrzení a pokusila by se je obhájit a podložit. Jak například ví, že Keltové byli „*našimi dávnými předky*“? (str. 5). Myslí to ve smyslu etnickém, kulturním, nebo geografickém? Odkud čerpá informace o posvátných

ohrazeních na Kleti (str. 26), o kterých (jak jsem se přesvědčil v literatuře i v samotném archeologickém oddělení památkovém ústavu) odborníci nic neví? (Na druhou stranu autorka pravděpodobně neví o bohatě publikovaném nálezu keltského přeslenu na vrcholu Kleti, který mohl sloužit jako kultovní předmět – jinak by jej zcela jistě zmínila). Také vertikální kameny na Kleti, o nichž se autorka podrobně rozepisuje jako o keltských menhirech a přetiskuje jejich fotografie, jsou archeologii neznámé. Je autorka přesvědčená, že jde o autentické keltské dědictví, nebo o dodatečně sakralizovaná místa novodobého keltského hnutí? Pokusila se tuto víru konfrontovat s výzkumy archeologů, např. v knize Karla Sklenáře *Stěpé uličky archeologie*? Zkrátka, už jako laický zájemce o prehistorické památky jižních Čech se sám oponent práce cítí ošizen a autorce naprosto nedůvěřuje.

K tomu přistupuje i zvláštní překrucování významu citované literatury – např. na straně 32 píše, že „AV ČR varuje, že vzhledem k současným zákonům se může stát, že vznikne nové náboženství.“ Když jsem si však příslušný citovaný zdroj dohledal, shledal jsem, že AV ČR pouze konstatuje, že díky novému zákonu o registraci církví je dnes snazší založit náboženskou organizaci. Proč autorka myslí, že nás před tím AV ČR varuje? Vyplývá snad z toho pro ni a pro nás nějaké nebezpečí?

Konečně bych autorce vytknul přílišný idealismus v jejím pohledu na Kelty. Při pohledu na jiné kultury se často dopouštíme dvou prohřešků – buďto je podceňujeme, nebo naopak přeceňujeme. Keltové bezesporu vytvořili pozoruhodnou kulturu, ale opravdovému zájemci o jejich dědictví by neměly unikat ani ty stránky jejich života, které bychom z pozice naší kultury hodnotili podstatně méně nadšeně (např. rituální lidské oběti). Autorka je ohromena vyspělostí a moudrostí Keltů (str. 5), věří, že šlo o jeden z posledních národů v Evropě, který dokázal žít v souladu s přírodou (str. 7, 32) atd., a tak vše podřizuje tomuto přesvědčení. Neupírám autorce právo na ideál, ale pokud tyto názory předkládá v závěrečné vysokoškolské práci, buďto by je měla mít dostatečně odborně podepřené, nebo se je sama pokusit racionálně obhájit a přesvědčit nás o jejich pravdivosti. Místo toho však tato svá přesvědčení podává jako známá a všeobecně přijímaná fakta – spíše věří, než ověřuje.

Navrhuji proto, aby autorka založila obhajobu své práce na zodpovězení následujících otázek – jak vidí vztah vědy (odborné archeologické veřejnosti a literatury) a víry v podobě novodobého keltského hnutí? Stojí tyto tábory proti sobě, nevšímají si jeden druhého, nebo spolupracují? Je tato spolupráce možná, případně dostatečná? Právě v opomenutí těchto základních otázek ztratila její práce na faktografické přesvědčivosti a myšlenkové poctivosti.

Přes uvedené zásadní výhrady se domnívám, že Veronika Prokopcová prokázala dobrou schopnost vymezení a rozčlenění tématu i základní schopnost pracovat s literaturou, a proto její práci **doporučuji k obhajobě**. Podle úrovně obhajoby navrhuji známku v rozmezí 2-3.

V Českých Budějovicích 21.5. 2007

PhDr. Vít Erban, Katedra filosofie a religionistiky TF JU

